

KS. ANDRZEJ KICIŃSKI

ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-DYDAKTYCZNA PROF. DR HAB. HALINY WROŃSKIEJ CMW

I. BIOGRAFIA NAUKOWA

Halina Wrońska urodziła się 23 października 1946 r. w Luboli w woj. łódzkim jako córka Adama i Heleny z domu Deka. Z domu rodzinnego wyniosła prostą i głęboką religijność, pozytywny stosunek do życia, gościnność oraz otwartość na drugiego człowieka. Gdy miała pięć lat, zmarł jej ojciec i od tego czasu wychowaniem trójki dzieci zajmowała się matka. W Łodzi, gdzie rodzina przeniosła się w 1948 r., Halina ukończyła szkołę podstawową i średnią. Egzamin maturalny złożyła w 1966 r. Przez następne dwa lata (1966-1968) pracowała w Zakładach Odzieżowych w Łodzi. W 1968 r. wstąpiła do Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki (siostry salezjanki), gdzie w 1971 r. złożyła profesję zakonną. W latach 1971-1973 była słuchaczką dwuletniego Studium Katechetycznego we Wrocławiu. W latach 1973-1974 pracowała jako katechetka w parafii Świętego Krzyża w Kielcach, a przez kolejne trzy lata (1973-1977) w parafii św. Zygmunta na Bielanach w Warszawie.

Podczas pracy katechetycznej, w roku 1974 r., s. Halina Wrońska została skierowana przez władze zakonne na eksternistyczne studia teologiczne w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. W 1977 r. rozpoczęła studia stacjonarne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jednocześnie ukończyła studia specjalistyczne, uzyskując dyplom magistra i licencjat z teologii pastoralnej. Dyplom magistra uzyskała 20 listopada 1980 r. na podstawie pracy *Katecheza w świetle dokumentów Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki w latach 1958-1969*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Mieczysława Majewskiego SDB. W celu opanowania języków obcych i pogłębienia swojej specjalności w roku akademickim 1982-1983 przebywała na Papies-

Ks. dr hab. ANDRZEJ KICIŃSKI, prof. KUL – kierownik Katedry Katechetyki Szczegółowej KUL; adres do korespondencji – e-mail: kicinski@kul.lublin.pl

kim Uniwersytecie Salezjańskim w Rzymie. W 1987 r. była na stypendium naukowym najpierw przez dwa miesiące w Goethe-Institut w Murnau, a następnie przez sześć miesięcy na Uniwersytecie Ludwiga Maximiliana w Monachium. Studia specjalistyczne w Instytucie Teologii Pastoralnej KUL ukończyła 8 października 1986 r., uzyskując stopień doktora teologii w zakresie teologii pastoralnej na podstawie rozprawy *Katecheza w świetle dokumentów Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki po Soborze Watykańskim II*. Promotorem pracy był, tak jak i w przypadku magisterium, prof. dr hab. Mieczysław Majewski SDB.

Dnia 1 października 1986 r. rozpoczęła pracę naukową w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Katedrze Katechetyki w ramach Instytutu Teologii Pastoralnej. Przeszła wszystkie kolejne stopnie: od asystenta stażysty, poprzez asystenta, starszego asystenta i adiunkta aż do starszego wykładowcy. Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskała 8 kwietnia 2008 r. na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na podstawie dorobku naukowego i rozprawy *Katecheza a małe grupy szkolne i parafialne. Studium pastoralno-katechetyczne*. Rektor KUL przyznał s. Halinie Wrońskiej nagrodę indywidualną Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II za wyróżniającą się rozprawę habilitacyjną, a uchwałą Senatu Akademickiego od 1 października 2008 r. została kierownikiem nowo utworzonej Katedry Katechetyki Formalnej. Na stanowisko profesora nadzwyczajnego została powołana 1 grudnia 2010 r.

Dotychczas pod kierunkiem s. dr hab. Haliny Wrońskiej, prof. KUL powstała jedna rozprawa doktorska oraz czterdzieści trzy prace magisterskie i licencjackie. Siostra Halina Wrońska napisała również cztery recenzje doktorskie, jedną recenzję nostryfikacyjną magisterium oraz około stu trzydziestu recenzji prac magisterskich i licencjackich.

II. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA I ORGANIZACYJNA

Siostra dr hab. Halina Wrońska, prof. KUL prowadzi nieprzerwanie od 1986 r. zajęcia dydaktyczne na Wydziale Teologii KUL w Instytucie Teologii Pastoralnej i Katechetyki oraz na studiach niestacjonarnych magisterskich teologii (kurs „B”) w Instytucie Nauk o Rodzinie. Są to wykłady z doradztwa metodycznego, dydaktyki katechezy, katechetyki, katechezy dzieci, katechezy w Polsce po II wojnie światowej, katechezy w rodzinie, katechezy ruchów religijnych, metodyki katechezy, moralnego wymiaru katechezy,

re prezentatywnych modeli katechizmów i współczesnych kierunków katechetycznych. Prowadziła też ćwiczenia na studiach doktoranckich z katechezy inicjacyjnej, z katechezy dzieci i z katechezy młodzieży. Od 1994 r. prowadzi seminarium magisterskie z katechetyki na studiach eksternistycznych. W pracach magisterskich pisanych pod jej kierunkiem podejmowano m.in. następujące zagadnienia: katecheza w świadomości katechizowanej młodzieży, katecheta w opinii katechizowanych, wychowanie młodzieży nieprzystosowanej społecznie oraz przestępczej jako problem katechetyczny, wychowanie dziecka nadpobudliwego jako problem katechetyczny, wychowanie dzieci do wdzięczności jako problem katechetyczny, rozwój wiary osób starszych jako problem katechetyczny, stosowanie nagrody i kary jako problem katechetyczny. W pracach magisterskich dokonywano również analizy podręczników katechetycznych dla dzieci i młodzieży pod kątem obecności w nich takiej problematyki jak: chrześcijańskie świętowanie, maryjność, ekologia, cierpienie, współpraca katechetów z rodzicami, miłosierdzie chrześcijańskie, odpowiedzialność chrześcijańska, kształtowanie sumienia, metody aktywizujące, śpiew religijny.

W latach 1984-1997 s. Halina Wrońska prowadziła wykłady z katechetyki, dydaktyki i metodyki katechezy w nowicjacie sióstr salezjanek. W latach 1987-1992 wykładała katechetykę w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej KUL. Od 1994 r. wykłada katechetykę w Instytucie Teologicznym bł. Wincentego Kadłubka w Sandomierzu. W latach 1996-2007 prowadziła wykłady z katechetyki na Ukrainie – początkowo w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej we Lwowie, a później także na studiach teologicznych we Lwowie, Tarnopolu, Kołomyi i Łucku. Zajęcia na Ukrainie obejmowały następujące przedmioty: katechetyka, dydaktyka katechezy, metodyka katechezy, prezentacja metod stosowanych w katechezie, ćwiczenia i praktyki katechetyczne dla studentów IV roku. Dla studentów Instytutu Nauk o Rodzinie na Ukrainie i dla księży prowadziła wykłady z katechezy w rodzinie. Od 2003 r. wykłada na poddyplomowym Studium Pastoralno-Katechetycznym KUL.

Siostra dr hab. Halina Wrońska, prof. KUL wyróżnia się zaangażowaniem w prace społeczne. W latach 1983-1986 i 1991-1993 pełniła funkcję przełożonej w domu studenckim sióstr salezjanek w Lublinie. Tutaj w 1983 r. założyła oratorium salezjańskie dla dzieci i młodzieży, w którym rozwijano działalność kulturalną i pedagogiczną. W latach 1989-1995 pełniła funkcję sekretarza Instytutu Teologii Pastoralnej. W latach 1990-1995 była opiekunką roku studentów teologii (kurs „B”). W latach 1991-1994 należała do konsulty Sekcji Wykładowców Pedagogiki i Katechetyki, która od 1999 r.

nosi nazwę Sekcji Wykładowców Katechetyki. Brała udział w wielu kongresach, sympozjach i konferencjach naukowych jako organizator, wykładowca bądź uczestnik. Była współorganizatorką wielu ogólnopolskich sympozjów katechetycznych na KUL-u, organizatorką sympozjów katechetycznych studencko-profesorskich KUL-ATK (później KUL-UKSW), organizatorką konferencji katechetycznych sióstr salezjanek. Prowadziła wykłady podczas spotkań formacyjnych księży w diecezji lubelskiej oraz warsztaty katechetyczne w różnych ośrodkach diecezjalnych w Polsce. W 2005 r. współorganizowała międzynarodową konferencję naukową w Ostrzyhomiu (Węgry) na temat *Katecheza w rodzinie w Polsce i na Węgrzech po Soborze Watykańskim II*. Brała udział w wielu zagranicznych zjazdach naukowych. W 1984 r. uczestniczyła w Kapitulie Generalnej sióstr salezjanek w Rzymie oraz w konferencji poświęconej nowemu programowi formacji sióstr. W 1987 r. brała udział w Międzynarodowym Kongresie Katechetycznym w Monachium, zorganizowanym z okazji stulecia istnienia Związku Katechetów Niemieckich (Deutschen Katecheten Verein). W 1988 r. uczestniczyła w Międzynarodowym Kongresie zorganizowanym w Rzymie w związku ze stuleciem śmierci św. Jana Bosko.

Siostra dr hab. Halina Wrońska, prof. KUL od 1988 r. jest członkiem Sekcji Wykładowców Katechetyki, a od 2008 r. – członkiem Komitetu Redakcyjnego „Roczników Pastoralno-Katechetycznych” (dawniej „Roczniki Teologiczne” zeszyt 6: Teologia pastoralna). Należy również do Towarzystwa Naukowego KUL i Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego.

III. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Dorobek naukowy s. dr hab. H. Wrońskiej, prof. KUL obejmuje ponad 50 pozycji bibliograficznych, w tym dwie książki autorskie. Kierunki twórczości naukowej s. Wrońskiej można sprowadzić do trzech. Pierwszy związany jest z katechezą św. Jana Bosko i św. Marii Dominiki Mazzarello. Został on rozpoczęty pracą magisterską, a następnie twórczo kontynuowany podczas pisania pracy doktorskiej i kolejno publikowanych artykułów¹. Oryginalno-

¹ *Katecheza w świetle dokumentów Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki po Soborze Watykańskim II*. Kraków 1989; *Formy oddziaływania wychowawczo-katechetycznego w założeniach i praktyce CMW*. W: *Seminare*. Red. M. Lewko. Kraków–Łą 1981 s. 155-178; *Środowisko oratoryjne św. Jana Bosko inspiracją dla katechezy współczesnej*. „Katecheta” 1989 nr 6 s. 245-249; *Oryginalność systemu przewencyjnego*. W: *Wychowanie chrześcijańskie w duchu św. Jana*

ścią kierunku jest nadanie mu specyficznych cech Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki (sióstr salezjanek). Większość publikacji powstało według metody: widzieć, osądzić, działać, dlatego widoczny jest w nich walor nie tylko poznawczy, ale także praktyczny. W tym kierunku na szczególną uwagę zasługują konkretne metody wychowawcze oraz ich podstawowe idee pedagogiczne.

Drugi kierunek badań naukowych związany jest z katechezą dzieci i młodzieży w kontekście duszpasterstwa Kościoła oraz z metodami jej realizacji. Katecheza prowadzona w różnych środowiskach – rodzinie, szkole, parafii – nie wyklucza się, lecz uzupełnia, pozostając we wzajemnym dialogu. Powiązanie katechezy z wychowaniem i duszpasterstwem sprawia, że nie ogranicza się ona tylko do przekazu doktryny wiary, lecz otwiera na formację zarówno osobową, jak i wspólnotową². W Polsce długo były używane i cenione podręczniki do katechezy młodzieży pod red. prof. M. Majewskiego, w których wiele tematów opracowała s. Wrońska³. W swoich pracach naukowych podkreśla, że Kościół w Polsce na różne sposoby i w różnych miejscach wypełnia zadanie głoszenia Dobrej Nowiny. Czyni to poprzez rodzinę, parafię oraz szkołę, kierując prawdy o Bogu do dorosłych, dzieci i młodzieży. Katecheza dzieci i młodzieży po 1990 r. przybrała postać głównie lekcji religii w szkole,

Bosko. Red. M. Majewski. Kraków 1998 s. 25-42; *Święty Jan Bosko jako wychowawca młodzieży*. W: *Pedagogia na współczesne czasy*. Red. J. Zimny. Stalowa Wola–Rużomberok–Sandomierz 2006 s. 31-61)

² *Katecheza szkolna i parafialna w kontekście duszpasterstwa Kościoła*. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 1988 z. 6 s. 63-75; *Inicjacyjna katecheza*. W: *Encyklopedia Katolicka*. T. 7. Lublin: TN KUL 1997 kol. 222; *Ocenianie testem luk*. W: *Ocena w katechezie*. Red. M. Majewski. Lublin 2001 s. 155-168; *Modlitwa rozmową z Bogiem naszym Ojcem (katecheza dla kl. III szkoły podstawowej)*. W: *Modlitwa w katechezie*. Red. S. Kulpaczyński. Lublin 2002 s. 399-402; *Katechetyczny dialog międzyosobowy*. W: *Młodzież: historia, teraźniejszość, przyszłość*. Red. J. Zimny. Sandomierz 2004 s. 226-243.

³ *Bóg objawia się człowiekowi*. W: *Od religii do wiary. Materiały katechetyczne*. Red. M. Majewski. Lublin 1984 s. 37-46; *Matka Boża – Matką Kościoła*. W: *Wspólnota zbawienia. Materiały katechetyczne*. Red. M. Majewski. Lublin 1984 s. 203-212; *Bogactwo w rękach chrześcijanina*. W: *Świadectwo chrześcijańskie. Materiały katechetyczne*. Red. M. Majewski. Lublin 1987 s. 225-233; *Mieć odwagę żyć po chrześcijańsku*. W: *Spełnienie obietnicy. Materiały katechetyczne*. Red. M. Majewski. Warszawa 1989 s. 71-80; *Matka Chrystusa i Matka nasza*. W: *Dar Boży. Materiały do katechizacji młodzieży szkół zawodowych*. Red. M. Majewski. Warszawa 1990 s. 132-139; *Maryjo, jestem przy Tobie, pamiętam, czuвам*. W: *Życie Kościoła. Materiały do katechizacji młodzieży szkół zawodowych*. Red. M. Majewski. Warszawa 1990 s. 233-243; *Sumiennosc i rzetelnosc w pracy*. W: *Odpowiedzialnosc chrześcijańska. Materiały do katechizacji młodzieży szkół zawodowych*. Red. M. Majewski. Warszawa 1990 s. 57-65; *Wykorzystanie czasu wolnego*. W: *Wierność dziedzictwu. Materiały katechetyczne*. Red. M. Majewski, M. Ruściecki. Warszawa 1991 s. 238-247.

ale według s. Wrońskiej nie oznacza to, że można mniej uwagi poświęcać duszpasterstwu katechetycznemu dzieci i młodzieży w parafii.

Trzeci kierunek naukowo-badawczy s. dr hab. H. Wrońskiej, prof. KUL, obszar jej szczególnych zainteresowań, dotyczy współzależności katechezy i małych grup szkolnych oraz parafialnych. Badania s. Wrońskiej wykazały, że grupy te, choć nie zawsze są dostatecznie wykorzystane i doceniane w praktyce katechetycznej, mają bogaty potencjał formacyjny i wpływ na tożsamość oraz dynamizowanie katechezy. Grupy szkolne i parafialne dopełniają katechizację systematyczną, wzbogacają proces katechetyczny i zapewniają lepszy rozwój wiary osób katechizowanych. Katecheza kierująca się wartościami grupy umacnia relacje międzysobowe, prowadzi dialog, który uważa za zasadę działania, promuje współpracę w takich obszarach jak: formacja permanentna katechetów, programowanie katechetyczne oraz koordynacja i weryfikacja katechetyczna⁴. Trzeba zaznaczyć, że rozprawa habilitacyjna, która w szczególności sposób pogłębiła ten kierunek, była odpowiedzią na apel Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, wzywający wykładowców katechetyki do refleksji nad skutecznością dzisiejszej katechezy. Książka ta nie tylko zawiera taką refleksję, ale także podaje wnioski i wskazania pastoralne.

Analizując dorobek naukowo-dydaktyczny s. dr hab. H. Wrońskiej, prof. KUL, trzeba podkreślić jej własny, niepowtarzalny styl wychowawczy. W życiu s. Wrońskiej spotkania międzyludzkie są podstawową formą wychowawczą. Wyrozumiałość i pełne dobroci kontakty ze studentami i pracownikami, życzliwa atmosfera wychowawcza oraz miłość – tak można scha-

⁴ *Ruchy i grupy rodzinne*. W: *Katecheza dziś*. Red. J. Zimny. Sandomierz 2002 s. 224-250; *Ruchy religijne i katecheza*. W: *Wokół katechezy posoborowej*. Red. R. Chałupniak [i in]. Opole 2004 s. 372-375; *Katecheza w stowarzyszeniach, ruchach i grupach*. W: *Miejsca katechezy: rodzina – parafia – szkoła*. Red. S. Kulpaczyński. Lublin 2005 s. 99-138; *Katecheza a małe grupy szkolne i parafialne*. Lublin: KUL 2007; *Znaczenie katechetyczne małych grup parafialnych*. „Roczniki Teologiczne” 2008 z. 6 s. 195-205; *Rola Biblii w katechezie małych grup*. W: *Obecność Biblii w katechezie*. Red. H. Słotwińska. Lublin 2008 s. 251-270; *Znaczenie wychowawcze grup szkolnych*. „Pedagogika Katolicka” 2008 nr 3 s. 73-88.

rakteryzować postawę i wieloletnią działalność s. Wrońskiej, o czym zaświadczać jej studenci, którzy dzisiaj są biskupami, dyrektorami wydziałów katechetycznych i profesorami wyższych seminariów duchownych. Współcześni pedagodzy i katechetycy postulują to, czego dzięki s. Halinie Wrońskiej doświadczamy od prawie 30 lat w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II – że duch rodzinny jest istotnym czynnikiem wychowawczym i to on jest elementem formującym.